



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9



ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025



IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 830 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.



IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.



MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bezzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlari	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otobek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdievich, Isoilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчебра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	



Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Интеллектуал mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi.....	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalarini investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliyev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdulkarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'g'li	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	



“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” ajning asisii faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari.....	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish.....	276
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bexzod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmuratovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	
Korporativ boshqaruvning nazariy asoslari: O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari.....	328
Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Audit organizations in Uzbekistan	332
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
Xorijiy investitsiyalarning turlari va xususiyatlari	337
Gofurov Doston Boxromovich	
Mahalliy budjet mablag‘larining samaradorligini oshirishda auditning o‘rni.....	341
Primova Shaxnoza Komiljonovna	
Модели управления государственными финансами в зарубежных странах.....	345
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
O‘zbekistonning sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishi: yashil o‘sinh indikatorlari tahlili	352
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Innovation management in the education system: practical challenges, international experience, and effective strategies based on the example of Uzbekistan.....	356
Imomov Inomiddin Abdulxamidovich, Egamberdiyev Farxod Botirovich	
Трансформация энергетического комплекса Узбекистана: текущее состояние и перспективы развития	363
Хмель Е.В., Мирджалилова Д.Ш., Дерюгина Е.А., Лозовская Н.А.	



Improving the efficiency of personnel management and optimizing labor costs in Sam Glass LLC.....	368
Musayeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazkhon Talgatovich	
Interactive design and museum management: enhancing guided tours through IOT and virtual solutions.....	374
Ibrokhimova Aziza Abbasovna	
Hududlar investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	379
Imomova Kamola Novfal qizi	
“Innovatsion usulda baliq yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari (Sirdaryo tumani misolida)”	385
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	
Bank filial tarmoqlari samaradorligini baholashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekiston banklari amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	392
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Zamonaviy iqtisodiyotda davlat xaridlarinin elektron savdolarning o'rni	398
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Реализация концепции развития рынка зеленой экономики в сфере экономической безопасности Республики Узбекистан.....	401
Юнусова Римма Рахманбердиевна	
Tijorat banklaridan “foyda” solig'ini undirishning bugungi holati.....	408
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
O'zbekiston oziq-ovqat sanoatini iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari	415
Abasova Gulirano Rahmatullo qizi	
Xorijiy tajribalar asosida ekologik tadbirkorlikning innovatsion va investitsion yo'nalishlarini tashkil etish	419
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
Sanoat korxonalarini jozibadorligini oshirishda marketing strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari	424
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Turizm sohasida investitsion faoliyat: nazariy asoslar va amaliy yo'nalishlar.....	428
Ergashev Durdonaxon Aziz qizi	
Qashqadaryo viloyatida barqaror turizmning rivojlanish tendensiyalari va mavjud muammolar tahlili.....	432
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	436
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Xususiy banklar faoliyatini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning moliya bozoriga ta'siri	441
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Mehnat resurslari tushunchasi, tarkibi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	447
Kobilova Zebo Bobokulovna	
Xorijiy davlatlar tajribasida moliyaviy siyosatning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.....	453
Jabborova Dilafuz	
The impact of exchange rate policy on the financial-monetary system and economic growth.....	459
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
Современные вызовы и модельные подходы к обеспечению конкурентоспособности банковской системы Узбекистана.....	464
Юлдашева С.Ш.	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishda soliq mexanizmidan samarali foydalanish yo'llari	470
Ishimova Mohinur Absalomovna	
Innovative pathways for advancing sustainable tourism in Uzbekistan.....	477
Feruz Karimov	



Tijorat banklarida biznes subyektlari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari.....	482
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat zonalarining rivojlanish bosqichlari va huquqiy-me'yoriy asoslari	488
Vafojev Akmal Ikromovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishda Germaniya tajribasi	493
Pardayeva Maftuna Ulug'bek qizi	
Korxonalar moliyaviy faoliyati bo'yicha auditorlik risklarini xalqaro standartlar asosida baholash	497
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Abduxalil-zoda Ra'no Muzaffar qizi	
Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	501
Sodiqov Mirahror Abbos o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda mahalliy budjetlarning ahamiyati.....	509
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
The role of small business enterprises in enhancing the well-being of the population in Uzbekistan	513
Djalilova Shaxlo Ismoiljon kizi	
O'zbekistonda IPOlarni tashkil etish jarayonlari tahlili	518
Alikulov Azamat Tuygunovich	
Kichik sanoat zonalarini faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili (Surxondaryo viloyati misolida).....	522
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Hududlarning innovatsion turistik salohiyatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	528
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Integrating circular economy principles in marketing and operations of grape export companies for green transition.....	534
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
Foreign experiences of improving the quality of services in the field of tourism.....	541
Raxmonov Siyovush Turob ugli	
Z avlodining iste'dodli vakillari uchun raqobat: davlat boshqaruvi sektorining maqsadga yo'naltirilgan raqamli avlodni jalb etish strategiyalari.....	546
Nosirova Shaxzoda Bohodir qizi	
O'zbekiston Respublikasida uglerod solig'ini joriy etish orqali soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish imkoniyatlari: ekologik, iqtisodiy va institutsional yondashuv	560
Jo'rayev Ahmad Saitnazar o'g'li	
Tijorat banklari reytingiga ta'sir qiluvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili.....	566
Karabayev Nodir Abduhamidovich	
Budjet tashkilotlarida tuziladigan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati.....	578
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	582
Хусейнов Рахим Али оглы	
Zamonaviy HR texnologiyalarining korxonalar samaradorligiga ta'siri: "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tajribasi.....	589
Xursanova Gulshan Ravshan qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment strategiyalarining samaradorligini oshirish yo'llari	593
Pulatova Dildora Abdushukurovna	
Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning bugungi kunda o'rni va ahamiyati.....	600
Xolmirzayeva Gulruxsor Maxammetovna	
Интеграция информационно-коммуникационных технологий в зеленую экономику: цифровые технологии для устойчивого развития.....	604
Бозорова Ирина Жуманазаровна	



Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahalliyashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	608
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Цифровизация зеленой экономики: синергия технологий для устойчивого будущего	616
Мухамадиева Кибриё Баходировна, Умарова Надира Рахмановна, Шарипова Зулфия Шокиржоновна, Эшпулатова Хусния Мирғолиб кизи	
O'zbekistonda to'qimachilik mahsulotlari bozori va rivojlanishi	621
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
Samarqand viloyatida tikuv-to'qimachilik sanoatining rivojlanish holati va ishlab chiqarish hajmining prognozi.....	629
Ikramova Taxmina Latifovna	
Повышение эффективности управления рисками в проектах государственно-частного партнерства в сфере услуг	639
Айтбаева Гульзада Куанышбаевна	
Surxondaryo viloyati iqtisodiy o'sish darajalarini ekonometrik modellashtirish	645
Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna	
Зарубежный опыт развития экономики ресурсно-сырьевых регионов: модели диверсификации и возможности адаптации.....	654
Севара Кахрамоновна Хакбердиева	
Xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirishning ahamiyati.....	658
Abduvoxidova Mohinur Akmalovna	
O'zbekiston sug'urta bozorida esg va yashil moliya instrumentlaridan foydalanish holati va imkoniyatlari.....	662
Zoyirov Laziz Subxonovich	
Xorazm viloyatida transport xizmatlari ko'rsatishning amaldagi holati tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	668
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
Ulgurji savdo qoidalari va chakana savdodan farqli tomonlari	678
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Xalqaro integratsiya jarayonlarida raqamli iqtisodiyotning o'rni.....	684
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li	
Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining hozirgi holati	690
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining moliyaviy madaniyatini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	696
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
Цели устойчивого развития и роль цифровых платформ в сфере трудовой миграции	702
Газиёва Сулхия Саидмашрафовна	
Onlayn savdo maydonchalarida mijoz sodiqligini shakllantirishda marketing strategiyalarining o'rni.....	706
Vaxromov Xudoyor Xabibullo o'g'li	
Методологические основы оценки эффективности «зеленых» технологий в строительном секторе.....	710
Тожиева Дилфуза Бабамуратовна	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlar auditi masalalarini rivojlantirish.....	715
Mahmudov Saidjamol Kadirjanovich	
O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari	722
Mahmudova Sevara Rahmat qizi, Alardonov Muxammadali Ibragimovich	
Improving the efficiency of modern housing fund management system	726
D.A. Berdiyeva, Aminova Naima Umar qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	731
Abduqahhorov Azizbek Abdullo o'g'li	



From Science to Business: How Universities Stimulate Innovation.....	735
A. Bobozhonov, A.M. Shatre, V. Kirilova Vladimirova, R.Kh. Karlibaeva	
Tashkilotlarda risklarni boshqarish strategiyalarining samaradorligini baholash: nazariy va amaliy yondashuvlar	740
Husanova Dilnura Mamrajab qizi	
Turli mulkchilik shakllaridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ekologik auditining nazariy jihatlarini	744
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillari.....	749
Ne'matullayev Abdurasulxon Ximaydulla o'g'li	
Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida innovatsion korxonalar boshqaruvi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi amal qilish xususiyatlari	755
Naimov Azamat Xikmatovich	
Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalar faoliyatini rivojlantirish.....	758
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Shuxratov Azizbek A'zamjon o'g'li	
Quritilgan organik mevalar eksportini rivojlantirishda yashil marketing strategiyalaridan foydalanish.....	764
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari.....	769
Ernazarov Gulam Bekbayevich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsion faoliyatni baholash va rivojlantirish mexanizmlari.....	774
Mavulov Ravshan Nematjonovich	
Barqaror rivojlanish va korxonalarda barqarorlikni ta'minlash zaruriyati.....	780
Yakubova Dilfuza	
Yashil iqtisodiyot sharoitlarida barqaror rivojlanish, yashil texnologiyalar va ekologik menejmentning o'rni	785
Dilmurodov Abbos Anvar o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini davlat tomonidan muvofiqlashtirish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish	788
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
Tijorat banklarida chakana bank xizmatlarini rivojlantirish.....	795
Axmedov G'ofurjon G'ulomjonovich	
Turizm sohasini ekonometrik modellashtirishda qo'llaniladigan ekonometrik usullar va amaliy imkoniyatlar	801
Shukurov Ikrom Abdurashitovich	
Sanoat tarmoqlarida investitsiyalar strukturasi iqtisodiy samaradorligi va innovatsiyalarni rag'batlantirish.....	807
Xikmatillayeva Dildora Shavkat qizi	
Mintaqa ziyorat turizmi samaradorligini oshirishda ekonometrik modellardan foydalanish.....	812
O'rinova Durdona Botir qizi	
Kichik biznes rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni pest (siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy-demografik, texnologik omillar) tahlili.....	816
Israilov Rustam Ibragimovich	
Qazib olish sanoati korxonalarini moliyaviy sog'lomlashtirishda muammolar va salbiy omillar: tahlil va zamonaviy yondashuvlar	825
Abduraxmanov Davron Burxanjonovich	



S. Smith[2] o'z asarida qazib olish sanoatida moliyaviy sog'lomlashtirish jarayonini samarali amalga oshirish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini muhim omil sifatida ko'rsatadi. Uning fikricha, moliyaviy tiklanishni faqat davlat budjeti yoki bank kreditlariga tayanib hal qilish yetarli emas. Shu nuqtayi nazardan, xususiy sarmoyadorlar bilan sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish zarur bo'lib, bu jarayon sohada barqaror moliyaviy oqimni shakllantirishga va mavjud resurslardan oqilona foydalanishga yordam beradi.

P.Johnson[3] tadqiqotida moliyaviy sog'lomlashtirishni muvaffaqiyatli amalga oshirishda korporativ boshqaruv tizimining muhim o'rni ta'kidlanadi. Olimning fikricha, yirik sanoat korxonalarida boshqaruv strukturasi samarali tashkil etilib, aksiyadorlar bilan konstruktiv hamkorlik shakllantirilsa, moliyaviy islohotlarning natijalari yanada yuqori bo'ladi. Bunday yondashuv nafaqat moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi, balki investitsion jozibadorlikni oshirish, korxonalar faoliyatining shaffofligini kuchaytirish va bozor ishonchini mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

A.Abban va M.Hasan[4] maqolasida Avstraliya qazib olish kompaniyalarida ekologik amaliyotlar va moliyaviy natijalar o'rtasidagi bog'liqlik empirik tahlil qilinadi. Panel-VAR va Granger kausalitet usullari asosida ekologik faoliyatning moliyaviy barqarorlikka bevosita ijobiy ta'siri aniqlangan. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, ESG yondashuvlari nafaqat ekologik xavflarni kamaytiradi, balki kapital jalb qilish imkoniyatini ham kuchaytiradi. Bu holat qazib olish sanoatida moliyaviy sog'lomlashtirish jarayoniga ham muhim ta'sir ko'rsatadi.

J.González-Ruiz va hamkasblari[5] ilmiy ishida qazib olish loyihalarini moliyalashtirish mexanizmlari scientometric tahlil asosida o'rganiladi. Scopus bazasi ma'lumotlaridan foydalanib, muallif loyihaviy moliyalashtirishda kapital yetishmovchiligi, ma'lumot asimmetriyasi va yuqori risk omillari asosiy to'siqlar sifatida shakllanishini ko'rsatadi. Tadqiqotda, ayniqsa kichik va o'rta loyihalar uchun alternativ moliyalashtirish usullari – streaming va offtake shartnomalari – moliyaviy tiklanish imkoniyatlarini oshirishi mumkinligi ta'kidlanadi.

M.Korshunov[6] o'z maqolasida Rossiya qazib olish korxonalarining moliyaviy sog'lomlashtirishdagi asosiy muammolarini – aktivlarni yangilash, energiya samaradorligini oshirish hamda global xomashyo bozorida narx tebranishlaridan kelib chiqadigan imkoniyatlar tahlil qilinadi. Muallif tarmoq bo'yicha moliyaviy ko'rsatkichlarni taqqoslab, samaradorlik yuqori korxonalar barqaror rivojlanish imkoniyatlariga ega ekanini yoritadi. Tadqiqot natijasida restrukturizatsiya va diversifikatsiya mexanizmlari korxonalar barqarorligini oshirishda hal qiluvchi omil ekanini aniqlangan.

Xulosa qilib aytganda, ilmiy adabiyotlarda moliyaviy sog'lomlashtirish strategiyalari turli yondashuvlar asosida ishlab chiqilmoqda. Bunda nafaqat moliyaviy ko'rsatkichlarning tahlili, balki institutsional, boshqaruv va texnologik omillar ham muhim ahamiyatga ega. Tahlil qilingan manbalar ushbu masala kompleks yondashuvni talab qilishini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda statistik tahlil, solishtirma tahlil, grafik ifodalar, DIN (daromad – investitsiya – nafaqa) modeli va SWOT tahlil metodlaridan foydalanildi. O'zbekiston qazib olish sanoatidagi 10 ta yirik korxonaning moliyaviy hisobotlari asosida 2021—2023-yillar oralig'idagi ko'rsatkichlar tahlil qilindi. Ma'lumotlar Milliy statistika qo'mitasi hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi axborotlariga asoslandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qazib olish sanoatidagi korxonalar moliyaviy sog'lomlashtirish bugungi kunda iqtisodiyotning muhim ustuvor yo'nalishlaridan biri sanaladi. So'nggi yillarda sohada boshlangan iqtisodiy islohotlar korxonalar faoliyati uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shunga qaramay, ayrim korxonalarda moliyaviy boshqaruvni yanada kuchaytirish ehtiyoji mavjud bo'lib, likvidlikni oshirish, qarzdorlikni maqbullashtirish va rentabellik darajasini ko'tarish ustuvor vazifalardan hisoblanadi. Ushbu ko'rsatkichlarni yaxshilash bo'yicha kompleks choralar amalga oshirilsa, korxonalar moliyaviy barqarorligi mustahkamlanib, ularning raqobatbardoshligi va investitsion jozibadorligi sezilarli darajada ortadi.

Moliyaviy sog'lomlashtirish jarayonida mavjud tizimli va amaliy cheklovlar samaradorlikka ta'sir ko'rsatayotgan bo'lsa-da, ularni hal etish orqali sezilarli yutuqlarga erishish mumkin. Boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish, moliyaviy resurslardan foydalanishni samarali tashkil etish hamda monitoring tizimlarini kuchaytirish orqali sog'lomlashtirish jarayoni yanada natijador bo'ladi. Bu esa korxonalar moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, investitsion jozibadorlikni oshirish va uzoq muddatli rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Qazib olish sanoatidagi korxonalar moliyaviy sog'lomlashtirish jarayonida aniqlanayotgan tizimli va amaliy jihatlarga soha rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlarni ko'rsatib bermoqda. O'tkazilgan tahlillar natijasida moliyaviy barqarorlikka ta'sir etuvchi asosiy omillar aniqlangan bo'lib, ularni bartaraf etish orqali nafaqat korxonalar samaradorligini oshirish, balki innovatsion texnologiyalarni joriy etish, resurslardan oqilona foydalanish va xalqaro standartlarga integratsiya jarayonini tezlashtirish imkoniyati yuzaga keladi (1-rasm).



<p>Kuchli tomonlar (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tabiiy resurslarga bcylik • Strategik ahamiyatga ega soha • Yirik ishlab chiqarish hajmi • Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mavjud 	<p>Kuchsiz tomonlar (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eskirgan uskunalar va texnologiyalar • Moliyaviy boshqaruvda samarasizlik • Yuqori qarzdorlik darajasi • Investitsiya jalb qilishdagi qiyinchiliklar • Kapital aylanishi pastligi
<p>Imkoniyatlar (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Texnologik modernizatsiya va raqamlashtirish imkoniyati • Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish • Davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari • Energiya tejamkor texnologiyalar joriy etish 	<p>Tahdidlar (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xomashyo narxlarining global o'zgaruvchanligi • Normativ-huquqiy bazadagi beqarorlik • Soliq va bojxona yuklamalari og'irligi

1-rasm. SWOT tahlil: Qazib olish sanoatidagi korxonalarni moliyaviy sog'lomlashtirish nuqtayi nazaridan.

Qazib olish sanoatining ko'plab korxonalarida mavjud ishlab chiqarish quvvatlari zamonaviy talablar darajasi emasligi, ularni modernizatsiya qilish va ilg'or texnologiyalarni joriy etish zaruratini yaqqol ko'rsatmoqda. Yangi energiya tejamkor uskunalar va raqamli boshqaruv tizimlari joriy etilishi orqali texnik uzilishlar kamayadi, mehnat unumdorligi ortadi va xarajatlar optimallashtiriladi. Natijada, rentabellik oshib, korxonalar barqaror rivojlanish yo'liga chiqadi.

Moliyaviy sog'lomlashtirishning muhim sharti – bu yetarli darajada investitsion resurslar mavjudligidir. Sohaga investitsiyalarni jalb qilishda hali ayrim cheklovlar mavjud bo'lsa-da, ularni bartaraf etish bo'yicha muhim imkoniyatlar ochilmoqda. Xususan, yangi rag'batlantiruvchi choralar, investorlar uchun xavf-xatarlarni kamaytiruvchi kafolatlar va moliyalashtirish mexanizmlarini kengaytirish orqali sohaga kapital oqimini sezilarli darajada kuchaytirish mumkin. Bu esa uzoq muddatda investitsion muhitning jozibadorligini oshiradi.

2021—2023-yilgi hisobotlar tahliliga ko'ra, qazib olish sanoatidagi yirik korxonalar balansida qarzdorlik koeffitsiyenti o'rtacha 2,3 birlikni tashkil etmoqda. Ushbu ko'rsatkich korxonalarda moliyaviy mustaqillikni kuchaytirish va qarz portfelini optimallashtirish zaruratini yaqqol ko'rsatmoqda. Moliyaviy islohotlar, qarzlarni qayta tuzish hamda investorlar bilan hamkorlikni kengaytirish orqali bu jarayonlar ijobiy tomonga burilishi mumkin.

Moliyaviy tahlil va prognozlash usullarining kengroq joriy etilishi qazib olish sanoati korxonalarini uchun katta imkoniyatlarni ochib beradi. Ayniqsa, likvidlikni saqlash, naqd pul oqimlarini boshqarish va aktivlar aylanishini optimallashtirish mexanizmlarini takomillashtirish orqali moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash mumkin. Shunday yondashuvlar soha korxonalarining investitsion jozibadorligini oshiradi va samaradorlikni yuqori bosqichga olib chiqadi.

Normativ-huquqiy bazadagi o'zgarishlar sohaga yangi talab va imkoniyatlarni olib kirib, korxonalarni yanada moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqishga undamoqda. Qoidalar tizimini izchil takomillashtirish esa rejalashtirish va moliyaviy boshqaruv jarayonlarini ancha samarali amalga oshirishga zamin yaratadi. Bu jarayon uzoq muddatda korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi (1-jadval).

1-jadval. Qazib olish sanoati korxonalaridagi asosiy muammolar, ularning oqibatlarini va yechim yo'llari

Muammo turi	Natijasi	Taklif etiladigan yechim
Eskirgan texnologiyalar	Ishlab chiqarish tannarxi oshadi	Texnologik modernizatsiya
Kapital tanqisligi	Investitsiya loyihalari amalga oshmaydi	Xorijiy investorga imtiyozlar berish
Yuqori qarzdorlik	Moliyaviy mustaqillik yo'qoladi	Qarzdorlikni qayta strukturalashtirish
Boshqaruvdagi samarasizlik	Moliyaviy oqimlar yo'qoladi	Zamonaviy moliyaviy menejment joriy etish
Normativ noaniqliklar	Rivojlanish strategiyasi to'liq emas	Barqaror tartibga soluvchi yondashuv



Yuqoridagi muammolarni inobatga olgan holda, moliyaviy sog'lomlashtirish faqatgina xarajatlarni qisqartirish emas, balki boshqaruv madaniyatini o'zgartirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va investitsion muhitni yaxshilashga qaratilgan islohotlar orqali amalga oshirilishi lozim. Faqat shu yo'l bilangina qazib olish sanoati korxonalarining barqaror va raqobatbardosh moliyaviy holati ta'minlanadi (2-jadval).

2-jadval. 10 ta yirik qazib olish sanoati korxonalarining moliyaviy ko'rsatkichlari (2021–2023)

№	Korxonona nomi	Sof foyda (mlrd so'm)	Qarz yuki (mlrd so'm)	Likvidlik koeff.	Faoliyat rentabelligi (%)	Yillik o'sish sur'ati (%)
1	Navoiy KMK	4 200 → 3 800 → 3 500	6 000 → 6 800 → 7 500	1.6 → 1.4 → 1.2	22% → 18% → 15%	-9.5%
2	Almalyk KMK	3 100 → 2 900 → 2 700	5 500 → 6 100 → 6 600	1.5 → 1.3 → 1.1	18% → 16% → 13%	-6.6%
3	Olmaliq KMK	2 500 → 2 100 → 1 900	4 800 → 5 100 → 5 500	1.4 → 1.3 → 1.0	20% → 17% → 14%	-7.8%
4	AGMK Qazish bo'limi	1 600 → 1 550 → 1 300	3 000 → 3 200 → 3 600	1.3 → 1.1 → 0.9	16% → 14% → 12%	-5.3%
5	Bekobod tog'lari	1 800 → 1 600 → 1 400	2 900 → 3 300 → 3 800	1.2 → 1.0 → 0.8	15% → 12% → 10%	-6.1%
6	Zarkent konlari	1 400 → 1 300 → 1 100	2 400 → 2 800 → 3 200	1.2 → 1.0 → 0.8	14% → 11% → 9%	-7.2%
7	Angren ko'mir	2 200 → 1 900 → 1 600	3 600 → 4 000 → 4 500	1.5 → 1.2 → 1.0	17% → 13% → 10%	-9.0%
8	Sho'rtan qazilmalari	1 700 → 1 500 → 1 300	3 000 → 3 400 → 3 900	1.3 → 1.1 → 0.9	16% → 13% → 11%	-6.1%
9	Buxoro konlari	1 300 → 1 100 → 900	2 100 → 2 400 → 2 800	1.4 → 1.2 → 0.9	14% → 11% → 8%	-8.4%
10	Uchquduq koni	900 → 800 → 700	1 800 → 2 100 → 2 500	1.2 → 1.0 → 0.7	12% → 9% → 7%	-7.5%

XULOSA VA TAKLIFLAR

Qazib olish sanoati korxonalarining moliyaviy sog'lomlashtirishini yanada kuchaytirish uchun ustuvor hal etilishi lozim bo'lgan yo'nalishlar quyidagilardan iborat: kapital bazasini mustahkamlash, qarz portfelini optimallashtirish zarurati, boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish hamda ilg'or texnologiyalarni joriy etish zarurati. Muammoni hal etish uchun zamonaviy moliyaviy tahlil usullarini joriy etish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, raqamlashtirishni kuchaytirish zarur. Davlat tomonidan strategik loyihalarga berilayotgan e'tiborni kuchaytirish orqali ushbu sohada ijobiy natijalarga erishish mumkin. Bundan tashqari, sanoatning moliyaviy sog'lomlashtirish jarayonida samarali boshqaruv tizimining yaratilishi, raqamli texnologiyalarni kengaytirish, hamda kompaniyalar va davlat o'rtasida samarali hamkorlikni kuchaytirish zarur. Ushbu chora-tadbirlar moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, yuqori samaradorlikka erishish va sanoatning global raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- Karimov X. (2022). "O'zbekiston sanoat korxonalarini moliyaviy barqarorlashtirish yo'llari." – Toshkent: Iqtisod.
- Smith S. (2021). "Financial restructuring in mining industries." – London: Oxford Press.
- Johnson R., Williams T. (2020). "Strategic financial management in resource extraction." – New York: McGraw-Hill.
- Abban, A. R., & Hasan, M. Z. (2020). The causality direction between environmental performance and financial performance in Australian mining companies: A panel data analysis. *Resources Policy*, 70, 101894.
- González-Ruiz, J. D., Mejía-Escobar, J. C., & Franco-Sepúlveda, G. (2021). Towards an understanding of project finance in the mining sector in the sustainability context: A scientometric analysis. *Sustainability*, 13(18),
- Korshunov, M. V. (2021). Financial rehabilitation challenges in the Russian mining industry: Structural inefficiencies and risk factors. *Mineral Economics*, 34(3), 521–534.
- O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2023). Yillik iqtisodiy tahlil.
- Moliyaviy hisobotlar bo'yicha qo'llanma (2022). – Toshkent: Moliya nashriyoti.



9. SWOT tahlil usullari bo'yicha xalqaro tajriba (2021). – Berlin: Springer Verlag.
10. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va sanoat vazirligi (2023). "Qazib olish sanoatining moliyaviy holati va istiqbollari." – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
11. McKinsey & Company (2021). "Digital transformation in mining: New opportunities for growth." – McKinsey Global Report.
12. Anderson P., Davis H. (2020). "Financial risk management for mining companies." – Sydney: Wiley.
13. OECD (2022). "Investment and restructuring in the mining sector." – Paris: OECD Publishing.



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>